

Representantforslag 167 S

(2010–2011)

fra stortingsrepresentantene Anders Anundsen og Jan Arild Ellingsen

Dokument 8:167 S (2010–2011)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Anders Anundsen og Jan Arild Ellingsen om at Riksrevisjonen foretar en særskilt undersøkelse av anskaffelsesprosessen og grunnlaget for valget av Joint Strike Fighter (JSF) (F-35)

Til Stortinget

Bakgrunn

Stortinget vedtok i forbindelse med behandlingen av St.prp. nr. 36 (2008–2009), jf. Innst. S. nr. 299 (2008–2009) at det ble innledet en forhandlingsprosess for anskaffelse av nye kampfly av typen JSF. Proposisjonen redegjorde for regjeringens forslag til valg av JSF som Norges fremtidige kampfly og grunnlaget for oppstart av forhandlinger om kontrakt med amerikanske myndigheter representert ved Joint Strike Fighter Program Office (JPO) og hovedleverandøren av JSF, Lockheed Martin.

I St.prp. nr. 36 (2008–2009) ble økonomisk ramme for anskaffelsen av 56 JSF anslått til om lag 42 mrd. kroner for selve anskaffelsen av fly, våpen og logistikkstøtte. Selve flyene alene var anslått å koste 18 mrd. kroner. Alle kostnadene ved anskaffelsen hadde gjennomgått usikkerhetsanalyser og var eksternt kvalitetssikret.

De totale levetidskostnadene for JSF over en 30-årsperiode var beregnet til å være 145 mrd. kroner. I beregningen inngikk bl.a. anskaffelseskostnader, fremtidige oppgraderinger, erstatningsfly, reservedeler, drivstofforbruk, utdanning og trening, organisasjon og drift og vedlikehold i hele kampflysystemets levetid. Også disse kostnadene hadde gjennomgått usikkerhetsanalyser omforent med eksternt kvalitetssikrer.

På grunn av forsinkelser i kampflyprosjektet i USA varslet regjeringen i Prop. 1 S (2010–2011) at den i løpet av 2011 tok sikte på å innhente fullmakt fra Stortinget om å anskaffe inntil fire treningsfly med leveranser fra 2016 for å kunne utdanne tilstrekkelig antall piloter og annet personell for å kunne ta imot de ordinære flyene fra 2018, to år etter de opprinnelige planene. På denne måten vil den initielle operative kapasiteten (IOC) kunne være på plass fra 2019.

Anskaffelseskostnadene for de fire treningsflyene er satt til 4,8 mrd. kroner inklusive avsetninger for usikkerhet. Anskaffelseskostnadene for samtlige fly er nå beregnet til om lag 52 mrd. kroner (nåverdi 2011-kroner). Til sammenligning var anskaffelsen beregnet til 42 mrd. kroner i 2008 (nåverdi 2008-kroner). Differansen forklares med en prisøkning på om lag seks mrd. kroner, endringer i valutakurser på om lag 3 mrd. kroner og endringer i selve prisen på flyene med om lag én mrd. kroner.

Som ledd i utenriks- og forsvarskomiteens behandling av saken ble det besluttet å holde åpen høring mandag 6. juni 2011. Under høringen kom det frem at anslaget på 18 mrd. kroner i 2008 for 48 fly var en inngangsverdi i kostnadsmodellen som departementet benyttet og at «de 18 milliardene er et ufullstendig bilde av kostnadene for flyene isolert». Prisen på 56 fly ble under høringen oppgitt til 27 mrd. kroner (nåverdi 2008-kroner).

Som det fremkommer av redegjørelsen ovenfor, kan det stilles spørsmål ved om Stortinget har fått fremlagt riktig informasjon da vedtaket om valg av nye kampfly ble tatt. Stortinget har ikke fått fremlagt beregningsgrunnlag og har heller ikke hatt innsyn i de prosessene som førte frem til regjeringens anbefalte kampflyvalg.

Flere medier og forsvarsanalytikere har hevdet at Stortinget har blitt ført bak lyset og ikke fått alle re-

levante opplysninger før beslutningen ble tatt. Under prosessene trakk Eurofighter-konsortiet sin Typhoon fra konkurransen. Svenske myndigheter og Saab har protestert kraftig på analysene regjeringen fremla for Stortinget. Sammenholdt med Stortingets sparsommelige grunnlag for beslutningen skaper dette en usikkerhet det er vanskelig å akseptere. Innkjøpet av nye kampfly er Norges største enkeltstående offentlige innkjøp noensinne. Det er viktig at det ikke hviler alvorlige anklager eller mistanker mot prosessen som har ført frem til valget av nye kampfly.

Forslagsstillerne mener derfor det er grunnlag for å sikre en objektiv gjennomgang av anskaffelsesprosessen og regjeringens informasjon til Stortinget og grunnlaget for denne informasjonen. Det fremstår som mest naturlig at en slik gjennomgang gjøres av Riksrevisjonen etter anmodning av Stortinget, jf. lov om Riksrevisjonen § 9 hvor det heter at:

«Stortinget i plenum kan pålegge Riksrevisjonen å sette i gang særlige undersøkelser».

Forslagsstillerne viser til at det er foretatt ulike former for gjennomgang av anskaffelsesprosessene i blant annet Danmark og Canada.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber Riksrevisjonen foreta særskilt undersøkelse av anskaffelsesprosessen og grunnlaget for valget av nye kampfly og legge resultatet frem for Stortinget.

17. juni 2011